

**Rövid áttekintés a külföldi felsőoktatásban folyó hungarológiai
tevékenységről és annak hazai háttéről**

KISSNÉ PAPP MARGIT

Lassan másfél évtizede vagyok a művelődési tárca külföldi hungarológiai oktatásért felelős munkatársa. Azóta igyekszem szervezni, irányítani, ösztönözni a külföldi oktatóhelyek létesítését, a hazai tudomány- és oktatásszervezési, szolgáltatási háttér megteremtését.

A kijelentés tele van bizonytalansággal, hiszen a mi rendszerváltással, erkölcsi, anyagi, igazgatási válságokkal terhelt, kontinuitást alig ismerő korszakunkban nemigen élvez megbecsülést a tartós közszolgálat.

Mégis úgy gondolom, hogy ha az ember, hasonlóan sok ismert és ismeretlen elődjéhez, van erre példa a hungarológia történetében is – magára a feladatra összpontosít, nem keveset tehet azért, hogy egy szakterület átvésselje a nehéz időszakokat, vagy talán még gyarapodjon is.

Pozíciómból következően csak azt tekinthetem feladatomnak, hogy egy rövid helyzetképet adjak a hungarológiai oktatás jelenlegi főbb jellemzőiről. A pillanatkép felvillantása a múltban sokkal könnyebb feladatot jelentett, mint ma. A magyarországi háttér fejletlensége, a tanszékek, lektorátusok, szakemberek közötti kapcsolatok kezdetlegessége, az információ-átadás korlátai miatt kisebb volt a rálátás a hungarológiai oktatás hálózatára, illetve az ilyen típusú kutatások csak szűk körben váltak ismertté. Ma már – hála istennek – más a helyzet. Kiterjedt kutatások folynak, rendszeresek a kisebb-nagyobb konferenciák, hallgató- és oktatócserék, Internet-kapcsolatok, periodikák, önálló kiadványok sora jelenik meg, s ezekben gyakran találkozhatunk a hungarológia történetének vagy jelenlegi helyzetének átfogó vizsgálatára vonatkozó munkákkal. Éppen a Jyväskyläi Egyetem 1995-ben kiadott Hungarologische Beiträge című kiadványa a jó példa erre.

Természetesen az én mondanivalóm nem vetekedhet ezekkel a tudományos igényű írásokkal, nem lehet célja a mélyre ásás. Ehelyett az aktualitások, a mindennapi események mögötti szándékok, a pillanatnyi mozgástér felvillantására törekszik. Röviden néhány szót az előzményekről.

Valamennyiünk számára közismert, hogy a hungarológiai intézményhálózat fejlődése a mindenkori társadalmi, politikai viszonyok függvénye. Ahhoz, hogy bárhol a világon új hungarológiai intézet, tanszék, lektorátus jöjjön létre – egyes személyek elkötelezettsége mellett –, élő politikai, gazdasági, kulturális, tudományos kapcsolatokra, s a fejlesztéshez szükséges anyagi feltételekre van szükség. A II. világháborút megelőző 50–60 esztendő – még a trianoni kataklizma ellenére is – nagyon kedvező volt az egyetemi magyar oktatóhelyek kialakulása szempontjából. Gyakorlatilag erre az időre tehető az intézményrendszer megalapozása. A korszakkal foglalkozó tanulmányok szerint, s magam is erre az eredményre jutottam a Magyar Felsőoktatás című folyóiratban közzétett áttekintésemben, ekkor mintegy 30 helyen kezdődött meg a magyaroktatás, közöttük olyan nagy hírű intézményekben, mint a Párizsi és a Londoni Egyetem vagy a Gragger Róbert szervezte Magyar Intézet a Berliini Egyetemen. Ugyancsak erre a korszakra esett a hungarológia fogalma körüli hazai és külföldi vita kibontakozása, Gragger Róbert, Bartucz Lajos, Németh László, Eckhardt Sándor részvételével, és a ma is autentikus graggeri hungarológia-fogalom körvonalazása.

A II. világháborút követő évtizedek az ismert politikai viszonyok miatt nem kedveztek a hungarológia fejlődésének. Az oktatóhelyek egy része a háborús események során megsemmisült, hadd említsem a finnugor területen lévő Tartut, más részükben megszűnt a magyaroktatás, vagy Magyarországtól függetlenül anyaországi kapcsolatok nélkül folytatódott tovább.

A hálózat újjászerveződése az elmúlt két évtizedben kapott lendületet, a 80-as évek elejétől a művelődési tárca koncepciói alapján és anyagi támogatásával. A szakmai találkozók nem egyszer elhangzik ezzel ellentétes vélemény is, vagyis az, hogy a jelenlegi helyzet kialakulása véletlenszerű fejlődés eredménye volt, s nélkülözött minden koncepcionális megfontolást. Közelebbről szemlélve az eseményeket, más kép rajzolódik ki előttünk. Több éves előkészítő munka eredményeként 1985-re megfogalmazódott egy olyan program, amely 13 pontban foglalta össze a hungarológiai oktatás rövidebb és hosszabb távú feladatait. Ezek között volt a hungarológiai háttérintézmény (a jelenlegi Nemzetközi Hungarológiai Központ), a tanácsadó és koordináló testület (a mostani Hungarológiai Tanács), a vendégoktatói hálózat, a publikációs fórumok, a magyar intézetekkel és diplomáciai testületekkel történő együttműködés kiépítésének szükségessége, az országonkénti fejlesztési stratégia kidolgozása, hogy

csak a legfontosabbakat említsem. A programot 1985. március 11-én az akkori művelődési miniszter, Köpeczi Béla vezetői kollégiuma is elfogadta, s az azóta történtek lényegében ehhez a koncepcionális háttérhez nyúlnak vissza.

E csaknem három évtizedes lendületes fejlődés eredményeként mára a hungarológia egyetemi oktatásának egy igen kiterjedt hálózata jött létre, amely 32 ország körülbelül 80 felsőoktatási intézményét foglalja magába. Meggyőződésem, hogy ilyen nagyságrendű, ennyi országot, egyetemet, főiskolát átfogó kulturális-tudományos hálózata nincs több Magyarországnak, természetesen a Külügyminisztérium diplomáciai szolgálatot végző kulturális tanácsosi hálózatát nem számítva. Talán nem szorul bizonyításra az sem, hogy az e hálózathoz kötődő kapcsolatrendszerben a magyar kulturális külpolitika számára nagy lehetőségek rejlenének, ha akarna és tudna vele élni.

Az intézmények megoszlása a különböző régiók között nagyon egyenlőtlen. A legtöbb oktatóhely Európában működik, ezen belül is Németországban (14), Olaszországban (9), Franciaországban (6), Oroszországban (4), Finnországban (3), Lengyelországban (3) és a Magyarországgal határos országokban – leszámítva Ausztriát – (12). Ez természetes is, hiszen a hungarológiai oktatásnak ezekben az országokban van a legnagyobb hagyománya, nyelvünk, kultúránk iránt itt a legjelentősebb az érdeklődés, és az infrastruktúra kiépítéséhez jobbra itt rendelkeznek a legkedvezőbb feltételekkel. Az imponálóan magas számok azonban az oktatás jellegét, színvonalát illetően egymástól nagyon eltérő, heterogén képzéseket takarnak. Míg például Németországban a 14 oktatóhely közül mindössze a Humboldt Egyetemen lehet hungarológus diplomát szerezni, addig Lengyelország mindhárom oktatóhelye (Varsó, Krakkó, Poznan) diplomát nyújtó képzést folytat.

Az európai hálózatban kitüntetett helyet foglalnak el a szomszéd országok oktatóhelyei. Közülük kilenc (Pozsony, Nyitra, Eperjes, Ungvár, Kolozsvár, Újvidék, Eszék, Zágráb, Maribor) magyar nemzetiségi területen található, ahol jelenleg is 3,5 millió fős magyar kisebbség él, és többségük jelentős szerepet játszik a nemzetiségi pedagógusképzésben. További három (Bukarest, Belgrád, Ljubljana) részt vesz a nemzetiségi területek ellátásában. Komoly eredménynek tekintjük, hogy a zágrábi, belgrádi és eszéki magyar oktatás elindítására, illetve újraindítására 1994-et követően, a balkáni háború idején került sor, a Zágrábban és Belgrádban a legintenzívebb forma, a magyar szakos képzés kezdődhetett meg. A felsorolt

szomszéd országokbeli oktatóhelyeken az 1996/97-es tanévben 14 Magyarországról kiküldött vendégoktató dolgozott. Ezek a többségében jól felkészült, tudományos fokozattal rendelkező szakemberek nemcsak a képzésben való részvételükkel nyújtottak segítséget a szakembergondokkal küzdő tanszékeknek, lektorátusoknak, hanem összekötő kapcsot jelentettek Magyarországgal, és semmivel sem helyettesíthető szerepet játszottak a szakmai kapcsolatok építésében és az információ-közvetítésben.

A kelet-európai fejlődés számottevő eredmény a tartui és az izsevszki oktatóhelyek létrejötte, ezekkel ugyanis biztosítottuk jelenlétünket a volt Szovjetunió finnugor területein.

A finnugor együttműködés az oroszországi politikai változások, illetve az 1992-es sziktiivkári I. és az 1996-os budapesti II. világtalálkozó óta nagy lendületet vett. Bizonyára ennek is szerepe van abban, hogy 1997 nyarán először került sor közös fennisztikai és hungarológiai nyári egyetem megszervezésére az Udmurt Állami Egyetemen, s a szaranszki egyetem már 1995 óta szorgalmazza magyar lektorátus létesítését intézményében.

Az európai hungarológiai oktatás komoly hiányossága, hogy egy sor országban egyáltalán nem vagyunk jelen (így pl. Svájc, Spanyolország, Görögország), más országokban viszont jelenlétünk, a magyarországi szakmai segítség korántsem kielégítő (pl. Olaszország, Törökország, Belgium, Norvégia, Svédország, Anglia stb.). Ennek vagy a fogadókészség, vagy az egyezményes feltételek és a pénzügyi lehetőségek hiánya az oka. Például az utóbbiak miatt nem tudunk – a fogadó egyetemek sürgetése ellenére sem – lektort küldeni Rómába, Nápolyba, Monsba, Oslóba, Cambridge-be vagy Isztambulba.

Igen örvendetes jelenség, hogy Ázsiában folyamatosan növekszik a hungarológia iránti érdeklődés, s összesen öt országban (Japán, Kína, India, Dél-Korea és Mongólia) rendelkezünk oktatóhellyel. Ez – tapasztalataim szerint – elsősorban a kereskedelmi kapcsolatok bővülésével és az 1989-ben bekövetkezett politikai változásokkal van összefüggésben. Főként Indiát és Japánt nagyon érdekli, hogy a kommunista korszak után milyen irányt vesz Magyarország fejlődése, várható-e egy sajátos közép-európai harmadik fejlődési modell kialakítása. Ezt az utóbbi feltételezést erősíti, hogy 1994 szeptemberétől az India elit egyetemének számító Nehru Egyetemen a Szociológiai Intézet keretei között indult el a hungarológia oktatása. Érdekes jelenség az is, hogy a mongol–magyar kapcsolatok hazai és mongóliai kutatói évek óta szorgalmazták magyar lek-

torátus létesítését Ulánbátorban, a Mongol Nemzeti Egyetemen, amely 1995-ben teljesült.

Az amerikai felsőoktatási intézmények nagy száma ellenére ezen a földrészen csak három helyen vagyunk jelen: az Amerikai Egyesült Államokban Bloomingtonban és New Brunswickban, valamint Kanadában Torontóban.

Amerikának a kis nyelvek iránti szerény érdeklődését mutatja, hogy az USA-beli két intézmény csak jelentős magyar támogatással jöhetett létre. A magyar oktatást segítő, Bloomingtonban szervezett Alapítványhoz a Magyar Tudományos Akadémia 200 ezer dolláros alaptőkével járult hozzá, a New Brunswick-i Rutgers Egyetem Magyar Intézetében pedig 10 évig Magyarország biztosítja a lektor teljes bérét. Ennek az oktatóhelynek a létrehozása még ilyen áldozatok árán is nagy jelentőségű, mivel New Jersey államban jelenleg is 160 ezer magyar él, s itt található az Amerikai Magyar Alapítvány Molnár Ágoston által vezetett híres gyűjteménye, amely több tízezer értékes könyvet és kiadványt foglal magába, s a magyarul tanulók számára jelentős infrastrukturális háttérrel és kutatási lehetőséget biztosít.

Afrikában és Ausztráliában nem rendelkezünk hungarológiai oktatóhelyekkel, jóllehet érdeklődés mindkét területen volna. Az elmúlt években a Kairói és a Sydney Egyetem kezdeményezte a magyar oktatás elindítását, de anyagi feltételek hiányában erre nem kerülhetett sor.

Arról, hogy az előzőekben ismertetett kiterjedt hálózatban milyen tevékenység folyik, s az intézmények milyen szervezeti keretek között, milyen oktató- és hallgatólétszámmal végzik tevékenységüket, korántsem tudunk eleget. Először és utoljára 1989-ben volt egy 53 oktatóhelyre kiterjedő vizsgálat, amely bizonyos fajta áttekintést nyújtott az előbb felsorolt kérdésekről. Azóta lektoraink éves jelentéseiből próbálunk meg tájékozódni, amelyek más funkciójuk és gyakori hiányosságaik miatt csak töredékes információt nyújthatnak.

A magyar nyelvet és hungarológiát tanuló hallgatók száma – a becslések szerint – kb. 4000-re tehető, s örömdetes tény, hogy számuk több országban (pl. Franciaország, Olaszország és Dél-Korea) folyamatosan növekszik. Az oktatók száma, beleértve a fő és mellékfoglalkozásban dolgozókat is, 300 körül mozog. Jellemző, hogy sok közöttük a magyar nemzetiségű vagy magyar származású. A létszám-adatok között meg kell említenem, hogy jelenleg 42 a Magyarországról kiküldött vendégoktatók (lektorok, vendégtanárok) száma, akik 23 ország mintegy 40 felsőoktatási intéz-

ményében nyújtanak segítséget az oktatáshoz. Mind az oktatók, mind a hallgatók különleges megbecsülést érdemelnek Magyarországtól, hiszen őket tekinthetjük a magyar kultúra legaktívabb befogadóinak és terjesztőinek külföldön.

A képzés formájában annak célja, ideje, tantárgyi struktúrája és végbizonyítványa alapján megkülönböztethetünk fő szakos, nemzetiségi fő szakos, mellékszakos, kötelező, illetve fakultatív nyelvi képzést. Ezek közül nyilvánvalóan a fő szakos képzés jelenti a legmagasabb színvonalú felkészítést. Megszervezése azonban nagyon komoly szellemi és infrastrukturális háttérrel igényel, ezért csak kevés oktatóhelyen tudnak rá vállalkozni. Jelentős eredménynek tekinthető, hogy az európai országok legtöbbször folyik fő szakos képzés, tehát lehetőség van hungarológus diploma megszerzésére. Ebből a szempontból a lengyelországi helyzet egyedülállónak tekinthető, hiszen itt mind a három oktatóhely fő szakos képzést folytat.

A képzés szervezeti keretei nagy eltéréseket mutatnak, s igen sokfélék. Leggyakrabban magyar tanszék, vagy ezzel csaknem azonos státuszú magyar szakterület, szakcsoport, szakirány, szeminárium, illetve magyar lektorátus keretében folyik a képzés. Gyakran előfordul azonban az a megoldás is, hogy a magyar nyelvi vagy hungarológiai tanulmányok finnugor, szláv, kelet-európai, ural-altajisztikai intézet vagy tanszék keretei között kapnak helyet. Ennek a megoldásnak gyakori hátránya, hogy a magyar tanulmányok háttérbe szorulnak más nyelvek és kultúrák oktatása mögött. A korábban említett New Brunswick-i oktatóhelyen éppen a lengyel vált a magyar riválisává. Ezen kívül olyan extrém eseteknek is tanúi lehetünk, amikor a magyar tanulmányok latin vagy német tanszék keretei között folynak. Ilyen – szakmai problémák sorozatát felvető – megoldás általában akkor következik be, amikor egy intézmény szakemberhiánnyal küzd.

Nem hagyományos szervezeti megoldást jelentenek a hungarológiai központok, amelyek Köpeczi Béla kezdeményezésére az 1980-as években alakultak meg, s jelenleg Bloomingtonban, Groningenben, Hamburgban, Párizsban, Rómában és Ungváron működnek. A hungarológiai központok abban különböznek a hagyományos magyar tanszékektől, hogy oktatómunkájuk a nyelvészet és irodalomtudomány mellett más diszciplínákra (pl. történelem, néprajz, földrajz, szociológia, politológia stb.) is kiterjed, s az oktatáson kívül kutatási, koordinációs, információs, dokumentációs feladatokat is ellátnak. Ezzel a komplex funkcióval lényegében visszatérést jelentenek a graggeri interdiszciplináris jellegű hungarológia-fogalomhoz.

Sajnos a felsorolt központok egy része – a legkülönbözőbb okok miatt – csak nevében utal a fenti szándékra, mindennapi gyakorlatában kevésbé követi azt. Az eredeti modellhez a hamburgi és a párizsi intézmények tevékenysége áll a legközelebb, bár jelenleg az utóbbit is szervezeti és személyi problémák terhelik meg.

Az intézményhálózattal kapcsolatos gondolatkör lezárásaként néhány megjegyzés a jövőről.

Az a törekvésünk, hogy az utóbbi években igen dinamikus jelentkező intézménylétesítési kedvet, magyar vendégoktatók fogadása iránti igényt kihasználva bővítsük az egyetemi oktatóhálózatot. Ez a terjeszkedés azonban – a mai forráshiányos időben – csak hosszabb távon, a jelenlegi hálózat racionalizálásával és a fogadó ország méltányos anyagi hozzájárulásával összhangban történhet meg. A racionalizálás azt jelenti, hogy kormányközi lektorainkat visszahívjuk, vagy egyetemközi kapcsolat és egyéni munkavállalás keretében foglalkoztatjuk azokon az oktatóhelyeken, amelyeknek szakmai hozadéka nagyon kicsi, de fenntartása aránytalanul drága. (Ezek közé tartozhat például az egyszemélyes lektorátusokat működtető Skopje, Sumen, Lyon, Bordeaux, a Szófiai Egyetem második lektori helye stb.). Tapasztalataink szerint a megoldást más országok is alkalmazzák. A finn vendégoktatók foglalkoztatásáért felelős UKAN főtitkára, Anna-Maija Raanamo például arról tájékoztatott, hogy rendszeresen szüneteltetik a finn nyelv oktatását, lektoraik kiküldését a hatékonysági problémákkal küzdő oktatóhelyeken.

A közös teherviselés mint alapelv megfogalmazására azért van szükség, mert egyre nagyobb nyomás nehezedik ránk oktatóhelyek magyar forrásból történő létesítése vagy fenntartása érdekében. A kezdeményezések mögött (példaként említhetem Lundot vagy Isztambult) általunk is fontosnak tartott szakmai törekvések húzódnak meg, a finanszírozás átvállalását azonban sem szűkös pénzügyi lehetőségeink, sem jogi korlátaink miatt nem tehetjük általánossá.

Végül röviden szólni szeretnék arról a hazai szolgáltató háttérről, amely rendszeres segítséget nyújt a külföldi hungarológiai központok, tanzsékek, lektorátusok mindennapi munkájához.

Önök is tapasztalhatják, hogy ez a háttér az ismert társadalmi szervezetek – a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság, az Anyanyelvi Konferencia, a Magyarok Világszövetsége, valamint a tevékenységét Magyar Nyelvi Intézet elnevezéssel folytató hajdani Nemzetközi Előkészítő Intézet – munkájának segítő Hungarológiai Központot jelenti, amely jogelődjéből, az 1983-ban megalakult Magyar Lektori Központból jött létre 1989-ben.

1983-ban megalakult Magyar Lektori Központból jött létre 1989-ben. Megszervezésével az volt a célunk, hogy egy olyan intézményt létesítsünk, amely funkciójában hasonlít a nemzeti kultúrák külföldi terjesztését végző Goethe Intézethez vagy British Councilhoz. Ez a szándékunk természetesen csak részben teljesülhetett, hiszen a Nemzetközi Hungarológiai Központ lehetőségei messze elmaradnak az említett intézményekétől.

A Központ Szervezeti és Működési Szabályzata szerint „a magyar nyelv és kultúra külföldi egyetemi oktatásának és kutatásának felsőoktatási jellegű egyedi intézménye, amely oktatás- és tudományszervezési, koordinációs, információs, dokumentációs és szolgáltató feladatokat lát el”. Erre 1997-ben 80,1 millió forintos költségvetés és 12 fős munkatársi gárda áll rendelkezésére, amelyből mindössze négy fő főállású. A számokból látható, hogy szerény költségvetésű és apparátusú intézményről van szó. Ráadásul keményen sújtja a forintleértékelés és a mindenre kiterjedő, nagyarányú áremelkedés pénzügyi következménye: minden évben újratermelődő költségvetési hiányt görget maga előtt, amely több tízmilliós nagyságrendű.

A közelmúlt kedvező változása, hogy az Országgyűlés 1996. július 3-i ülésén elfogadott módosított felsőoktatási törvény 9/D. §-a olyan több milliárd forinttal rendelkező alap létrehozásáról intézkedett, amelyből a Nemzetközi Hungarológiai Központ, mint felsőoktatási jellegű intézmény, szintén részesülhet, s ezzel enyhülnek a jelzett költségvetési feszültségek. További pozitív változás az is, hogy hosszú átmeneti időszak után, 1997-ben, nyilvános pályázat eredményeként sikerült végleges vezetőt találni az intézmény élére. Tverdota György irodalomtörténész, volt párizsi vendégtanár személyében olyan szakember került a Központ igazgatói székébe, aki reményeink szerint képes lesz arra, hogy megformálja a hagyományok nélküli intézmény arculatát és a költségvetés engedte mértékben túllépjen azon a szakmai minimumon, amelyet az utóbbi időben partnereinknek nyújtani tudtunk.

E szándékok jegyében a következőkre törekszünk:

1. Változatlanul működtetni kívánjuk a jelenleg 40 főt meghaladó vendégoktatói hálózatot, amelynek fenntartása komolya anyagi terhet jelent, de szakmai haszna mind a küldő, mind a fogadó fél számára pótolhatatlan. Sürgős tennivaló a célirányosabb pályáztatás, a meritési bázis bővítése, a fogadóközeg sajátos nyelvi, kulturális igényeihez igazodó kiválasztás, a kiküldetés előtti szakmai felkészítés és folyamatos továbbképzés, az ál-

landó élő szakmai kapcsolat a vendégoktató és az őt kiküldő intézmény között, s a kint szerzett tapasztalatok hasznosítása a magyar felsőoktatásban, tudományos kutatásban.

2. Folytatjuk a külföldi oktatóhelyek könyvtárainak állomány-gyarápítását, amely továbbra is a hagyományos szolgáltatásokon (könyvek, folyóiratok, oktatási segédletek küldése) alapul. A felsőoktatási programfinanszírozásból várható támogatások révén fejlesztési lehetőségeink 1997-ben jelentősebbek lesznek a korábbinál. Hogy a támogatások szakszerűsége növekedjen, pontosítjuk a nyilvántartást egy-egy oktatóhely könyv- és folyóiratállományáról és a reális szükségletekről. A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság korábbi próbálkozását követve megkíséreljük a különböző nagyságú (intézet, tanszéki, lektorátusi) könyvtárak hungarológiai törzsanyagának meghatározását. Új elemként említhető a nem hagyományos információhordozók beépítése a szolgáltatásokba. Például az Országos Széchényi Könyvtár adatbázisai rövidesen CD-ROM-on és Interneten is elérhetőek lesznek, s ezeket a lehetőségeket a Nemzetközi Hungarológiai Központ is igyekszik majd kihasználni. A könyvtárfejlesztés kritikus pontját képezi a napilapok beszerzése, amely az utóbbi időben irreálisan drágává vált, s ezért a megrendelések egy részét le kellett mondani. E kényszerintézkedésnél – addig is, amíg elkerülhetetlen annak fenntartása – igyekszünk messzemenően figyelembe venni az oktatóhelyek gyűjtőkörét, egyéb speciális igényeit, s a keletkezett hiányt kiegészítő megoldásokkal enyhíteni (magyar intézeti, követségi napilap-példányok átvétele, olcsóbb CD-ROM kiadások megrendelése stb.)

3. A több mint egyéves kényszerszünet után tervezzük a szakma által igényelt és elfogadott Hungarológia és Officina Hungarica című periodikák újraindítását. Ezzel párhuzamosan át kell gondolnunk a Központ kiadói tevékenységét, keresve a bővítés és színvonalemelés lehetőségét.

4. Folytatódnak az intézmény hagyományos augusztusi lektori konferenciái. Az 1997. évi rendezvény témája a magyarságkép vizsgálata, emellett vizsgáljuk kisebb létszámú szakkonferenciák rendezésének lehetőségét, amely egy-egy kitüntetetten fontos témakör intenzív feldolgozására adna alkalmat.

5. A szakmai háttér erősítése érdekében célszerűnek látszik egy olyan tanácsadó testület megszervezése, amely nagy tekintélyű hazai és külföldi szakemberekből, tapasztalt vendégoktatókból, a hungarológia elkötelezett támogatóiból áll, s amely véleményt nyilvánít minden alapvető fontosságú, a Hungarológiai Központ jövőjét érintő kérdésben.

A felsorolt feladatok megoldásához – az anyagi és személyi feltételek lehetséges fejlesztése mellett – nélkülözhetetlen a kooperáció a hungarológiai társintézményekkel. Ezek, ha sikerül áttörni a korábbi elszigeteltséget, hasznos partnerek lehetnek a nyári egyetemek, nyelvtanfolyamok, részképzések, továbbképzések, konferenciák, szemináriumok szervezésében, a kiadói tevékenységben, az információcserében és sok más területen.

Bízom benne, hogy a Hungarológiai Központ a jövőben valóban egy olyan sokféle szolgáltatást nyújtó intézménnyé válhat, amilyennek létrehozásakor szántuk.